Ermənistan yüklərin daşınması üçün ümidini Azərbaycandan keçən marşrutlara bağlayıb

Bunun həyata keçirilməsi iki ölkə arasında etimad quruculuğunu möhkəmləndirəcək

Ermənistanın enerji bazarında yaranmış böhran fonunda rəsmi İrəvan və Bakı arasında strateji əhəmiyyətli razılaşma əldə olunub. Ermənistanın iqtisadiyyat naziri Gevork Papoyan və nazirliyin sözçüsü Lilit Şaboyan təsdiqləyiblər ki, ölkədəki maye qaz (LPG) və bitum qıtlığını aradan qaldırmaq üçün Rusiya yükləri İrəvana Azərbaycanın dəmir yolu şəbəkəsi ilə daşınacaq.

Ermənistan rəsmiləri bildiriblər ki, hazırda ölkə maye qaz idxalı ilə bağlı ciddi problemlə üzləşib. Ermənistanın maye qaz və bitum təchizatında Rusiya və İran əsas mənbə rolunu oynayır. Lakin son dövrlər İrandakı daxili vəziyyətin logistik və gömrük əməliyyatlarına mənfi təsiri, həmçinin əlverişsiz hava şəraiti səbəbindən Gürcüstan istiqamətindəki magistralın sıradan çıxması İrəvanı yeni nəqliyyat dəhlizləri axtarmağa sövq edib. Bu çərçivədə Azərbaycan ərazisindən keçən dəmir yolu infrastrukturu əsas alternativlərdən biri kimi gündəmə gəlib. Ermənistan İqtisadiyyat Nazirliyindən bildirilib ki, problem tezliklə həll olunacaq və Ermənistana dəmir yolu ilə maye qaz idxalına başlanılacaq: "Rusiyanın maye qazı çox tezliklə Azərbaycan ərazisi ilə Ermənistana çatdırılacaq".

Ermənistan hökumətinin Rusiyadan mayeləşdirilmiş qazı Azərbaycan ərazisindən keçirməklə idxal edəcəyinə dair məlumatlar çoxdan yayılırdı. Bu il yanvarda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Davosda "Avrasiyanın iqtisadi özünəməxsusluğunun müəyyənləşdirilməsi" mövzusunda keçirilən panel iclası zamanı vurğuladı ki, Rusiyadan yüklərin tranzit daşınması ilə bağlı Ermənistandan Azərbaycana müraciət daxil olub. Dövlət başçısı bildirdi ki, de-fakto olaraq birtərəfli şəkildə dəhlizlər Ermənistan üçün açılıb: "Bəli, hazırda nəqliyyat Gürcüstan vasitəsilə həyata keçirilir. Amma bir gün Ermənistandan birbaşa Azərbaycan vasitəsilə tranzit təmin ediləcək və o gün uzaqda deyil". Cənab Prezidentin sözləri ondan xəbər verirdi ki, Azərbaycan sadəcə tranzit ölkə deyil, həm də Ermənistanı iqtisadi dalandan çıxara biləcək yeganə mərkəzdir. İlham Əliyevin Davosdakı mesajı birbaşa kommunikasiyaların açılmasının alternativsizliyini diqqətə çatdırır. Əslində, Ermənistan rəhbərliyinin müraciəti gecikmiş etirafdır. Bakının razılığı və Azərbaycanın logistik dəstəyi olmadan İrəvanın nə enerji təhlükəsizliyini, nə də daxili bazarın sabitliyini qoruması mümkündür.

Hələlik qazın idxal edilməsinin vaxtı və hansı şirkət və ya şirkətlər tərəfindən yerinə yetiriləcəyi müəyyən edilməyib. Lakin vurğulanıb ki, son iki ayda Ermənistanda maye qazın 1 litrinin qiyməti 160 dramdan (72 qəpik) 300 drama (1 manat 36 qəpik) yüksəlib. Bir çox yanacaq satan məntəqələrdə isə "qaz yoxdur" lövhələri asılıb. Azərbaycan ərazisindən tranzitin bərpası Ermənistanda təkcə qıtlığı aradan qaldırmayacaq, həm də logistik xərclərin aşağı düşməsi nəticəsində qazın qiymətində yenidən ucuzlaşmaya səbəb olacaq. Bu, həm də Ermənistanın Azərbaycanın nəqliyyat qovşağı kimi regional əhəmiyyətini praktiki olaraq qəbul etməsi deməkdir.

Qeyd edək ki, Rusiya sərhədindən daxil olan yüklərin Bakı-Gəncə-Böyük Kəsik xətti ilə Gürcüstan sərhədinə qədər çatdırılması üçün təxminən 500 km məsafə qət edilməlidir. Qardabani məntəqəsindən keçərək Tbilisi istiqamətinə, oradan isə Ermənistan sərhədinə (Sadaxlo-Ayrum keçidi) qədər 120 kilometr yol gedəcək. Bu zəncirvari logistika Rusiya yüklərinin dağlıq yollardan deyil, daha sabit olan dəmir yolu infrastrukturu ilə birbaşa Ermənistana çatdırılmasını təmin edəcək. Bu marşrut həm vaxt, həm də təhlükəsizlik baxımından daha əlverişli hesab olunur.

2025-ci ilin oktyabrında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ermənistana yük tranzitinə qoyulan məhdudiyyətlərin aradan qaldırıldığını bildirmişdi. O vaxtdan indiyədək bu istiqamətdə birbaşa və tranzit dəmir yolu daşımaları həyata keçirilir. Ötən ilin noyabrından etibarən Rusiya və Qazaxıstan taxılının Azərbaycan üzərindən Ermənistana daşınmasına başlanılıb. Azərbaycandan ilk neft məhsullarının partiyası 2025-ci ilin dekabr ayında Ermənistana çatdırılıb. İkinci və üçüncü partiyalar müvafiq olaraq 9 və 11 yanvar tarixlərində həyata keçirilib. Üç partiya halında ümumilikdə beş min tona yaxın yanacaq Ermənistan bazarına daxil olub.

Ermənistanın Rusiya maye qazının tədarükü üçün Azərbaycan marşrutuna üz tutması Cənubi Qafqazda yeni bir dövrün başlandığının ən bariz göstəricisidir. İllərdir davam edən nəqliyyat blokadasının iqtisadi zərurətlər qarşısında geri çəkilməsi göstərir ki, regionda davamlı sülhün yolu məhz qarşılıqlı iqtisadi mənfəətlərdən və logistik inteqrasiyadan keçir. Bu razılaşma təkcə Ermənistandakı enerji böhranını və süni qiymət artımını cilovlamaqla kifayətlənmir, həm də Azərbaycanın regionda əvəzolunmaz nəqliyyat habı olmasını bir daha təsdiqləyir. Nəticə etibarilə, bu marşrut sadəcə enerji daşımır, həm də regionun gələcəyi üçün yeni və dinc dövrün, sabitlik modelinin təməlini qoyur. Beləliklə, iqtisadi maraqların siyasi ritorikanı üstələməsi sülh müqaviləsinin imzalanması yolunda ən mühüm etimad quruculuğu tədbirinə çevrilir.

İsmayıl QOCAYEV, "Azərbaycan"

Azərbaycan. - 2026.- 31 yanvar (№ 19).- S.5.